

ÉMILE ZOLA

KERTOMUKSIA

Эмиль Золя

Kertomuksia

«Public Domain»

Золя Э.

Kertomuksia / Э. Золя — «Public Domain»,

Содержание

TAISTELU MYLLYN LUONA	5
Конец ознакомительного фрагмента.	15

Émile Zola

Kertomuksia

TAISTELU MYLLYN LUONA

I

Ukko Merlier'n mylly oli oikein hupaisella paikalla. Se oli keskellä Rocreusea, juuri siinä, missä valtamaantie tekee mutkan. Kylässä on ainoastaan yksi katu, kaksi huoneriviä, yksi tien kumpaisellakin puolella; mutta siinä missä tie polveutuu, laajenevat niityt; suuret puut, joita kasvaa Morelles-virran äyräillä, antavat notkolle oivallisen varjon. Koko Lothringissa ei löydy ihanampaa seutua. Oikealla ja vasemmalla kohoaa tiheitä metsiä, ikivanhoine puineen, pitkin tasaisesti viettäviä mäen rinteitä, ja antavat näköpiirille viheriän kehyksen. Etelässä avautuu tuo ihmeellisen hedelmällinen tasanko, jossa on äärettömiin asti viheriöitsevillä pensas-aitauksilla toisistaan erotettuja peltoja. Mutta Rocreusen paras sulo on se viileys, joka vallitsee tuossa varjoisessa pikku sopessa kuumimpinakin heinä- ja elokuun päivinä. Morelle tulee Gagnyn metsistä ja tuntuu kuin olisi se saanut raittiin viileytensä niistä lehtijoukoista, joiden alatse se on useampia penikulmia kulkenut; se tuo mukanaan metsien huminan ja niiden kylmän ja juhlallisen varjon. Ja siellä on muutakin virkistävää: kaikenlaista juoksevaa vettä lorisee puitten alla; joka askeleella pulppuaa lähde esiin; kun seuraa noita kapeita polkuja, näyttää kuin tunkeutuisi maan-alaisia järviä ylös sammaleen seasta, kuin käyttäisivät ne pienintäkin koloa puitten juurella ja kivien välissä, laajentaakseen kristallikirkkaiksi vesipeileiksi. Nämä purot kuiskuttelevat niin kuuluvasti, niin monilukuisena köörinä, että ne hämmentävät punatulkkujen kyherryksen. Luulisi olevansa loihditussa puistossa, jossa keinotekoiset kosket kaikkialla lorisevat.

Niityt siellä alhaalla ovat kosteita. Jättiläiskastanjat luovat tummia varjoja. Niittyjen laidassa muodostavat pitkät, humisevat poppelirivit tiheän seinän. Kaksi käytävää, suurine vaahterineen, vie kentän poikki ylös muinaiseen Gagnyn linnaan, joka nyt on rauniona. Tässä alatikosteassa maa-alassa kasvaa tavattoman korkeata ruohoa. Se on ikäänkuin jonkunlainen, syvällä kahden metsäisen harjun välissä oleva pengeri, jonka nurmikkona ovat niityt ja jossa kukkasarkoja reunustaa jättiläispuut. Kun aurinko puolenpäivän aikaan paistaa kohtisuoraan, harventuvat varjot ja auringon paahtama ruoho nukkuu kuumuuteen, samalla kun värisevään puunlatvain alla vallitsee raitis viileys.

Ja siellä eläytti ukko Merlier'n mylly kolkutuksillaan osan tuota rehevätä kasvullisuutta. Muurisavesta ja laudoista tehty rakennus näytti olevan vanha kuin taivas. Sitä kasteli puoleksi Morelle, joka tällä kohtaa laajenee läpikuultavaksi vesialtaaksi. Siinä oli toe, ja vesi syöksyi muutaman meetterin korkeudelta myllyn pyörään, joka ritisi ja ratisi kääntyessään; sen ääni oli aivan kuin vanhan uskollisen palvelijan henkeä ahdistava yskä. Kun neuvottiin isä Merlier'tä hankkimaan itselleen uutta myllynpyörää, ravisti hän päätään ja sanoi, että uusi pyörä on laiskempi ja tekee huonompaa työtä; ja hän paikkasi vanhaa kaikella mitä käsiinsä sai, tynnyrin kimmillä, ruostuneella romuraudalla, sinkillä ja lyijyllä. Pyörä näytti siten vaan eloisammalta eriskummallisella muodollaan, jota ruoho- ja sammalköynnökset kaunistivat. Kun vesi sitä piiskasi hopeasuihkullaan, oli se aivan helmien peitossa; vanhan, kummallisen rämän nähtiin pyörivän koristettuna säteilevillä helminauhoilla.

Se osa myllystä, joka siten oli Morellen kasteltavana, oli ikivanhan, muinais-aikaisen arkin näköinen, joka oli joutunut karille siinä. Suurin osa asuinhuoneuksesta oli rakennettu paaluille. Vesi tunkeutui sisään lattian alle; siellä löytyi reikiä, jotka koko seutu tuns ankeriaista ja suunnattoman suurista ravuista, joita sieltä saatiin. Kosken alapuolella oli vesi peilikirkasta, ja kun ei pyörä sitä hämmentänyt vaahdolla, nähtiin suuria kaloja laumoittain hiljakseen uivan eteenpäin kuin

sotalaivasto. Rappeutuneet portaat johtivat alas virtaan erään paalun vierestä, johon oli vene vitjoilla kiinnitettyinä. Pyörän yläpuolella oli puinen kalteri. Ikkunoita oli säännöttömästi siellä täällä. Ristiin rastiin oli nurkkia, pieniä muurattuja kohtia, lisärakennuksia, parruja ja kattoja, niin että mylly näytti vanhalta hävinneeltä linnalta. Mutta muratit olivat kasvaneet esiin, ja kaikenlaiset köynnöskasvit käyttivät suurimmat raot. Vallasnaiset, jotka ohi kulkiessaan osuivat näkemään ukko Merlier'n myllyn, piirsivät sen muistikirjaansa.

Tien puolelta oli rakennus paremmin säilynyt. Sieltä kävi kivinen portikko pihalle, jonka oikealla ja vasemmalla sivulla liiteri ja talli olivat. Kaivon luona oli äärettämän suuri jalava, joka peitti varjollaan puolen pihaa. Perällä näkyi asuinrakennus, jossa oli neljä ikkunaa ja niiden yläpuolella kyyhkyislakka. Ukko Merlier'n ainoa ylpeys oli rappauttaa tämä talonsa etunäkö joka kymmenes vuosi. Se oli nykyään valkoiseksi maalattu, ja se huikaisi kylästä katsojaa, kun aurinko paistoi siihen keskellä päivää.

Ukko Merlier oli kahdenkymmenen vuoden ajan ollut Rocreusen määrinä¹. Häntä kunnioitettiin sen omaisuuden tähden, jonka hän oli osannut koota. Arveltiin hänellä olevan lähemmä kahdeksankymmentä tuhatta, säästettynä penni penniltä. Kun hän oli mennyt naimisiin Madeleine Guillardin kanssa, jolla oli mylly myötäjäisinä, oli hänellä tuskin ollut muuta kuin terveet kädet. Mutta Madeleine ei koskaan katunut valintaansa, niin hyvästi oli Merlier hoitanut asiat. Nyt oli hänen vaimonsa kuollut ja hän oli tyttärensä Françoisen kanssa kahden. Hän olisi ihan varmaan voinut huoata ja antaa myllynpyörän levätä ja sammaloitua kokonaan, mutta hänen olisi ollut kovin ikävä ja talo olisi tuntunut hänestä autiolta. Hän teki sen vuoksi yhä työtä, huvikseen. Ukko Merlier oli tähän aikaan roteva ukko, pitkäkasvoinen ja totisen näköinen, eikä koskaan nauranut, mutta oli kuitenkin oikeastaan ilomielinen. Määriksi oli hänet valittu hänen rahojensa tähden ja myös senvuoksi, että hän osasi olla niin arvokkaan näköinen avioliittoa vahvistaessaan.²

Françoise Merlier oli vast'ikään täyttänyt kahdeksantoista. Häntä ei pidetty minään seudun kaunottarena, sillä hän oli heiveräkasvuinen. Viidentoista vanhaan asti oli hän ollut melkein ruma. Rocreusen kylässä ei voitu käsittää, kuinka Merlier'n pariskunnan tytär, jonka vanhemmat olivat molemmat niin tuoreet ja rehevät, näytti niin hennolta ja kuihtuvalta. Mutta viidentoista vanhana tulivat hänen kasvonsa sievimmiksi mitä nähdä voi, vaikka hänen ruumiinsa yhä pysyi hoikkana. Hänellä oli mustat silmät, mutta samalla oli hänen ihonsa ihan valkea ja punainen, suu oli aina hymyssä, kuopat poskissa, avonainen otsa, jonka ympärillä näytti olevan alituinen auringonsädekehä. Vaikka hentoa tekoa senseutulaiseksi, ei hän kuitenkaan ollut laiha, kaukana siitä; hänestä kyllä näkyi, ett'ei hän ollut luotu kantamaan jauhosäkkejä, mutta hänestä tuli aikaa myöten hyvin täyteläinen, ja lopuksi oli hän kyllä tuleva pyöreäksi ja pulleaksi kuin kirkkoenkeli. Hänen isänsä ainainen vaitiolo oli tehnyt hänet pikkuvanhaksi. Ollakseen muille mieliksi hän aina nauroi. Pohjaltaan oli hän vakavaluontoinen.

Luonnollisesti liehakoivat kaikki ihmiset hänen ympärillään, enemmän hänen rahojensa kuin hänen ulkonäkönsä vuoksi. Ja hän oli vihdoon valinnut niin, että se suututti koko paikkakuntaa. Morelle-virran toisella puolen asui nuori mies, jonka nimi oli Dominique Penquer. Hän ei ollut kotoisin Rocreusesta. Kymmenen vuotta sitten oli hän tullut Belgiasta perimään enoansa, jolla oli ollut pieni talo Gagnyn metsän rinteessä, aivan vastapäätä myllyä, ainoastaan muutaman pyssynkannon päässä siitä. Hän tuli myömään taloa, hän sanoi, palatakseen sitten kotiansa. Mutta hän näytti ihastuneen seutuun, sillä hän ei lähtenyt paikasta pois. Hänen nähtiin viljelevän peltoliuskaansa ja korjaavan siitä hiukan kasvuksia, joilla hän eleskeli. Hän kalasti ja metsästi; useita kertoja olivat metsänvartijat vähällä ottaa hänet kiinni ja nostaa kanteen häntä vastaan. Tämä vapaa elämä saattoi lopuksi hänet huonoon maineesen, sillä talonpojat eivät voineet oikein käsittää, millä hän tuli aikaan. Hämäriä huhuja liikkui että hän olisi salametsästäjä. Laiska oli hän kaikissa tapauksissa, sillä usein

¹] Määri on ranskalainen virkamies, joka vastaa jotenkin meidän pormestaria. Suom. muist.

² Ranskassa tehdään avioliitot laillisiksi määrin edessä. Suom. muist.

tavattiin hän makaavan nurmella, aikoina, jolloin hänen olisi pitänyt tehdä työtä. Tölle, jossa hän asui, metsän äärimmäisten puitten suojassa, ei ollut sekään juuri rehellisen miehen asunnon näköinen. Akat eivät olisi ollenkaan hämmästyneet, jos hän olisi ollut liitossa susien kanssa tuolla Gagnyn linnan raunioilla. Nuoret tytöt uskalsivat kuitenkin joskus puolustaa häntä, sillä hän oli erittäin pulskan näköinen, tuo salaperäinen, solakkavartaloineen mies; hän oli pitkä kuin poppeli, sekä valkea-ihoinen, hänellä oli vaalea tukka ja parta, joka kimalteli kuin kulta auringon valossa. Ja eräänä kauniina päivänä selitti Françoise ukko Merlier'lle, että hän rakasti Dominiquea ja ett'ei hän koskaan suostu menemään naimisiin kenenkään muun kanssa.

Voitte ajatella, mikä kolaus se oli isä Merlier'lle Tapansa mukaan ei hän sanonut mitään. Hän oli totinen niinkuin aina, mutta sisällinen ilo ei enää loistanut hänen silmistään. Viikon aikaa oli väli kireä. Françoisekin oli oikein totinen. Ukko Merlier ei voinut käsittää, kuinka tuo kirottu sala-ampuja oli voinut saada hänen tyttärensä pään pyörälle. Dominique ei ollut koskaan käynyt myllyllä. Mylläripä rupesi vahtimaan ja näki armastelijan makaavan ruohikossa, Morellen toisella puolen, ja olevan nukkuvinaan. Françoise voi nähdä hänet kammarinsa ikkunasta. Asia oli selvä: he olivat rakastuneet toisiinsa luodessaan helliä silmäyksiä toisilleen myllynpyörän päällitse.

Kahdeksan päivää kului. Françoise tuli yhä totisemmaksi ja totisemmaksi. Ukko Merlier ei vielääkään puhunut mitään. Eräänä iltana toi hän aivan odottamatta Dominiqueen muassaan kotiin. Françoise oli juuri pöytää kattamassa. Hän ei näyttänyt hämmästyvän, hän asetti vaan yhden lautasen lisäksi pöydälle, mutta poskiin tuli jälleen takaisin nuo pienet kuopat ja hymyily myöskin palasi. Aamulla oli ukko Merlier lähtenyt etsimään Dominiquea hänen tölistään metsän rinteessä. Siellä olivat molemmat miehet keskustelleet kokonaista kolme tuntia suljettujen ovien ja ikkunain takana. Milloinkaan ei ole kukaan saanut tietää, mitä heillä oli toisilleen sanottavaa. Se on vaan varma, että ukko Merlier kutsui Dominiquea pojakseen jo silloin kuin he lähtivät sieltä. Ukko oli varmaankin huomannut että poika, jota hän oli mennyt tapaamaan, tuo laiskuri, joka makaili nurmella saadakseen tyttöjen päät pyörälle, oli kunnan poika.

Koko Rocreusen kylässä tulivat kielet liikkeeseen. Naiset seisoivat porttikäytävissä ja kertoivat yhä uudelleen, kuinka hupsu ukko Merlier oli, kun siten otti luokseen tuollaisen kuhjuksen. Hän antoi heidän puhua mitä tahtoivat. Ehkä muisti hän omaa naimistansa. Hänelläkään ei ollut penniäkään mennessään naimisiin Madeleinein kanssa myllyineen, mutta se ei ollut estänyt hänestä tulemasta hyvää miestä. Muutoin tekikin Dominique pikaisen lopun juoruista, ryhtymällä työhön, ja vielä sellaisella vauhdilla, että koko seutu hämmästyi. Myllyrenki oli juuri astunut sotapalvelukseen, eikä Dominique mitenkään suostunut, että joku toinen olisi hänen sijaansa pestattu. Hän kantoi säkkiä, kyyditsi kärryjä, taisteli vanhan pyörän kanssa, kun se juonitteli eikä tahtonut paikastaan hievahtaa, ja kaiken sen teki hän sellaisella innolla, että ihmiset tulivat häntä katsomaan, huvikseen. Ukko Merlier nauroi itseksensä, niinkuin hänen tapansa oli. Hän oli hyvin ylpeä siitä, että oli huomannut minkä arvoinen tuo poika oli. Ei mikään saa nuoria ihmisiä niin ponnistelemaan kuin rakkaus.

Kovasta työstä huolimatta ihailivat Françoise ja Dominique toisiaan. He tuskin puhuivat mitään, mutta he katselivat toisiaan lempeästi hymyillen. Vielä ei ukko Merlier maininnut sanaakaan naimisesta, ja molemmat nuoret kunnioittivat tätä vaiti-oloa, odottaen että vanhus ilmoittaisi tahtonsa. Viimeinkin eräänä päivänä, heinäkuun keskipaikoilla, oli hän antanut asettaa kolme pöytää pihalle, suuren jalavan alle, ja kutsunut ystävänsä Rocreusesta tulemaan ja juomaan lasin hänen kanssaan. Kun kartano oli täynnä väkeä ja kaikki olivat tarttuneet laseihinsa, kohotti ukko Merlier lasinsa korkealle ja sanoi:

"Olen kutsunut teidät, saadakseni ilmoittaa, että Françoise menee naimisiin tuon pojan kanssa pyhän Ludvigin päivänä."

Syntyipä melu ja lasien kilinä. Kaikki ihmiset nauroivat. Mutta ukko Merlier korotti äänensä vielä kerran ja sanoi:

"Dominique, suutele morsiantasi. Se kuuluu asiaan."

Ja he suutelivat toisiaan aivan punaisina kasvoiltaan, samalla kun läsnäolevat vieraat nauroivat vielä kovemmin. Oli erittäin juhlallista. Juotiin pienestä tynnyristä. Myöhemmin illalla, kun ainoastaan läheisimmät ystävät olivat jäljellä, keskusteltiin tynnemmin. Yö oli tullut, tähtikirkas, hyvin valoisa yö. Dominique ja Françoise istuivat vierekkäin penkillä, eivätkä puhuneet mitään. Muuan vanha talonpoika puhui sodasta, jonka keisari oli julistanut Preussille. Kylän kaikki nuoret miehet olivat jo lähteneet. Vielä edellisenä iltana oli sotajoukkoja kulkenut ohitse. Siitä tulee ankara ottelu.

"Pyh!" sanoi ukko Merlier onnellisen miehen itsekkäisyydellä. "Dominique on ulkomaalainen, hänen ei tarvitse lähteä. Ja jos preussiläiset tulevat, on hän täällä kotona vaimoansa puolustamassa."

Ajatusta, että preussiläiset voivat tulla, pidettiin sukkelana leikkinä.

Heille annetaan hyvä selkä sauna, ja siunaaman ajassa!

"Minä olen jo nähnyt ne, minä olen jo nähnyt ne", kertoi vanha talonpoika synkästi.

Syntyi hetken hiljaisuus. Sitten kilistettiin vielä kerran. Françoise ja Dominique eivät olleet kuulleet mitään; he olivat hiljaa tarttuneet toistensa käsiin penkin takana, niin ett'ei kukaan huomannut, ja tämä teki heidät niin onnellisiksi ja tyytyväisiksi, että he istuivat siinä aivan hiljaa ja katselivat pimeään.

Kuinka lauhkea ja ihana yö! Kylä molemmin puolin valkoista maantietä uinaili, tynnosti kuin lapsi. Ei kuulunut muuta kuin jonkun ennen aikaan heränneen kukon laulu silloin tällöin. Läheisistä, suurista metsistä virtaili lempeitä tuulahduksia, jotka vierivät yli kattojen, kuni lempeät hyväilyt. Niityt tummine varjoineen näyttivät niin salaperäisiltä ja totisen majesteettisilta, samalla kuin pimeässä lorisevat lähteet ja purot olivat ikäänkuin nukkuvan seudun raitis ja tasainen huokuminen. Myllyn nukkuva pyörä näytti väliin uneksivan, aivan kuin vanhat talonvahdit, jotka haukkuvat unissaan; se vinkui, se puheli itseksensä Morellen keinuttamana, jonka leveä putous piti sointuvaa ja kestäväää ääntä kuin urkujentorvi. Milloinkaan ei ollut syvempi rauha vallinnut onnellisemmassa maailman sopessa.

II

Määrälleen kuukausi sen jälkeen, illalla ennen pyhän Ludvigin juhlaa, oli Rocreuse kokonaan pelon ja kauhistuksen vallassa. Preussiläiset olivat voittaneet keisarin ja lähenivät nopeasti kylää. Jo viikon ajan olivat maantietä kulkevat ihmiset ennustaneet preussiläisten tuloa: "He ovat Lormièressa – he ovat Nouvelles'ssa"; ja kun Rocreusessa kuultiin heidän niin nopeaan lähestyvän, luultiin joka aamu heidän astuvan esiin Gagnyn metsästä. Mutta he eivät tulleet, ja se vaikutti vielä enemmän levottomuutta. Aivan varmaan ryntäävät he kylään yöllä ja tappavat kaikki sen asukkaat.

Edellisenä yönä, vähää ennen päivän nousua oltiin kylässä levottomia. Asukkaat olivat heränneet kuullessaan mies-askelten kovan jyminän maantieltä. Naiset laskeutuivat jo polvilleen ja tekivät ristinmerkin; mutta kun raotettiin varovasti ikkunan luukkuja, tunnettiin tutut punaiset housut. Se olikin eräs ranskalainen komppania. Kapteeni oli heti kysynyt määriä ja jäänyt myllylle, keskusteltuaan ukko Merlier'n kanssa.

Aurinko nousi kirkkaana sinä päivänä. Puolenpäivän aikaan oli tuleva lämmin. Kirkas valo väreili yli metsän, mutta niityille nousi valkeata sumua. Kylä heräsi viileänä aamuhetkenä, somana ja vireänä, ja koko seutu jokineen ja lähteineen oli ihastuttava kuin kasteen kostuttama kukkakimppu. Mutta kaunis ilma ei tehnyt ketään iloiseksi. Oltiin nähty kapteenin kävelevän myllyn ympärillä, katselevan läheisiä huoneita, menevän Morellen toiselle puolelle ja sieltä tarkastavan seutua kiikarilla. Ukko Merlier, joka seurasi häntä, näytti antavan selityksiä. Sitten oli kapteeni sijoittanut sotamiehiä muurien ja puitten taakse kaikkiin koloihin ja kolkkiin. Pääjoukko oli asettunut myllyn pihalle. He aikoivat siis tapella? Kun ukko Merlier palasi, kysyttiin häneltä. Hän nyykäytti hiljaa päätään, sanaakaan sanomatta. Niin, aijottiin tapella.

Françoise ja Dominique seisoivat ulkona pihalla ja katsoivat häneen kysyvästi. Lopuksi otti hän piipun suustaan ja sanoi vaan:

"Voi, lapsi-raukat, teidän huomisista häistänne ei tule mitään."

Dominiquella oli huulet kovasti yhteen puristetut ja otsalla vihan ryppy, hän ojensi väliin vartaloaan ja katseli lakkaamatta Gagnyn metsään, ikäänkuin olisi hän tahtonut nähdä preussilaisten tulevan. Françoise oli hyvin vaalea ja totinen, hän tuli ja meni ja hankki sotamiehille mitä nämä tarvitsivat. He keittivät soppaansa yhdessä pihan kulmassa ja laskivat leikkiä ruokaa odottaessaan.

Kapteeni näytti ihastuneelta. Hän oli tarkastanut joenpuoliset huoneet ja myllärin suuren salin. Nyt istui hän kaivon luona ja puhui ukko Merlier'n kanssa.

"Teillä on tässä oikea linnoitus", sanoi hän. "Me voimme puolustaa tässä itseämme iltaan asti. Roistot ovat viivytelleet tiellä, heidän pitäisi jo olla täällä."

Mylläri oli totinen. Hänestä tuntui kuin näkisi hän myllynsä soihtuna palavan. Mutta hän ei valittanut, sitä piti hän hyödyttömänä. Hän sanoi vaan:

"Meidän pitäisi piilottaa vene pyörän taakse. Siellä on kolo, johon se mahtuu. Se voi olla tarpeen."

Kapteeni antoi käskyn. Hän oli kaunis mies, tuo kapteeni, noin neljäkymmenen vuotias, suurikasvuinen ja miellyttävän näköinen. Hän näytti Françoisea ja Dominiquea mielellään katselevan. Hän tarkasteli heitä aivan kuin olisi unohtanut tulevan taistelun. Hän seurasi silmillään Françoisea, ja hänen kasvoistaan näki selvään että tyttö oli hänestä ihastuttava. Sitten kääntyi hän Dominiqueen ja kysäsi äkkiä:

"Sinä et siis ole armeijassa, poikaseni?"

"Minä olen ulkomaalainen", vastasi nuori mies.

Kapteenia tuntui tämä vastaus vaan puoleksi tyydyttävän. Hän iski silmää ja hymyili. Oli hupaisempi olla Françoisen luona kuin kanuunain. Kun Dominique huomasi hänen hymyilevän, sanoi hän:

"Minä olen ulkomaalainen, mutta minä ammun kuulalla omenan viidensadan metterin päästä. Metsästyspyssyni on tuolla takananne."

"Te tullette sitä tarvitsemaan", vastasi kapteeni kuivasti.

Françoise oli lähestynyt, hieman vapisten. Välttämättä läsnäolevista ihmisistä puristi Dominique hänen käsiään, jotka Françoise ojensi häntä kohti, ikäänkuin asettuaakseen hänen suojeleuksensa alle. Kapteeni naurahti vielä kerran, mutta ei sanonut enää sanaakaan. Hän istui miettivin katsein paikoillaan, miekka jalkain välissä; hän näytti uneksivan.

Kello oli jo kymmenen. Kuumuus tuli yhä ankarammaksi. Kaikkialla vallitsi helteinen hiljaisuus. Pihalla olivat sotamiehet alkaneet syödä soppaansa liiterin varjossa. Ei vähintäkään ääntä kuulunut kylästä, jonka asukkaat olivat sisältä salvanneet huoneittensa ovet ja ikkunat. Yksinään maantielle jätetty koira ulvoi. Metsistä ja läheisiltä niityiltä, jotka olivat nääntyä kuumuudesta, kuului ikäänkuin etäinen, pitkävetinen laulu, se oli tuulen suhinata puitten latvoissa ja ruohossa. Käki kukkui. Sitten muuttui hiljaisuus vielä syvemmäksi.

Tässä nukahtaneessa ilmassa pamahti äkkiä laukaus. Kapteeni nousi sukkelaan ylös, ja sotamiehet jättivät vielä puoleksi täysinäiset soppalautasensa. Muutamien sekuntien kuluttua oli jokainen paikoillaan, mylly oli täynnä sotamiehiä. Mutta kapteeni, joka oli mennyt ulos maantielle, ei nähnyt mitään; oikealla sekä vasemmalla oli maantie tyhjänä, valkoisena. Uusi laukaus kuului, ja vielä ei mitään näkynyt, ei varjoakaan. Mutta kun hän kääntyi, näki hän Gagnyn metsässä päin hienon savujuovan, joka kiemurteli esille kahden puun välistä. Metsä oli yhtä synkkänä ja hiljaisena.

"Ne lurjukset ovat tunkeutuneet metsään", jupisi hän. "He tietävät meidän olevan täällä."

Nyt alkoi yhä vilkkaampi tuli, myllyn ympäri vahdiksi asetettujen ranskalaisten sotamiesten, ja puitten takana piilottelevain preussilaisten välillä. Kuulat vinkuivat yli Morellen, tekemättä kummallekkaan puolueelle mitään vahinkoa. Ampuminen oli epätasaista ja laukauksia lähti kaikista pensaista. Yhä vielääkään ei näkynyt muuta kuin valkea savu, jota tuuli hiljalleen kuljetti eteenpäin.

Tätä kesti lähes kaksi tuntia. Upseeri hyräili välinpitämättömän näköisenä. Françoise ja Dominique, jotka olivat jääneet pihalle, nousivat varpailleen ja tähystivät erään matalan muurin ylitse. Heitä huvitti varsinkin katsella erästä pientä, sotamiestä, joka oli asetettu vartijaksi Morellen äyräälle, erään vanhan veneenrungon taakse; hän loikoi mahallaan, tähysti vakoillen viholliseen päin, ampui laukauksensa ja liukui sitten alas eräasen ojaan, vähän taempana, uudestaan lataamaan pyssyään. Hänen liikkeensä olivat niin hupaisia, niin viekkaita ja notkeita, ett'ei voinut olla hymyilemättä häntä katsellessa. Hän näki luultavasti preussilaisen pään, sillä hän nousi äkkiä ylös ja asetti pyssyn poskelleen, mutta ennenkuin hän oli ampunut, huudahti hän, pyörähti ympäri ja vierähti alas ojaan, jossa hänen jalkansa vielä hetkisen puistuttavasti vavahtelivat, niinkuin päättömän kananpojan jalat. Pikku sotamies oli saanut kuulan keskelle rintaansa. Hän oli ensimmäinen kuollut. Vaistontapaisesti tarttui Françoise Dominiquen käteen ja puseri sitä kiihkeästi.

"Elkää seisoko siellä", sanoi kapteeni. "Kuulat tulevat tänne saakka."

Oli todellakin räiskähtänyt vanhassa jalavassa, ja oksa pudota ropsahti alas. Mutta nuoret eivät liikahtaneet paikaltaan, hetken jännitys oli ikäänkuin naulannut heidät maahan. Metsän rinteessä oli muuan preussilainen äkkiä horjahtanut esiin puun takaa, aivan kuin teaatterin kulissista, huitonut käsillään ilmaan ja kaatunut taaksepäin. Sitten ei liikkunut enää mikään, molemmat kuolleet näyttivät auringonpaisteessa nukkuvilta, yhtään elävää olentoa ei näkynyt. Laukauksetkin lakkasivat pamahtelemasta. Morelle yksinään jatkoi hiljaista kuiskutustaan.

Ukko Merlier katsoi kapteeniin hämmästyneen näköisenä, ikäänkuin kysyäkseen häneltä oliko vaara jo ohitse.

"Nyt tulee pahin", mutisi tämä. "Varokaa itseänne. Elkää seisoko siinä."

Hän ei ollut vielä loppuun puhunut, kun jo hirveä yhteislaukaus jyrähti. Suuri jalava tuli aivan kuin niitetyksi, lehtiä liiteli tuiskuna ilmassa. Preussiläiset olivat onneksi ampuneet liian ylös. Dominique talutti, melkein kantoi pois Françoisen. Ukko Merlier seurasi heitä, huutaen:

"Kätkeytykää pieneen kellariin, siellä on vahvat murit."

Mutta he eivät kuulleet häntä, he menivät suureen saliin, jossa kymmenkunta sotamiestä odotti hiljaa, suljettujen ikkunanluukkujen takana, kurkistellen raoista. Pihalle oli jäänyt vaan kapteeni kumarruksiin matalan muurin taakse, hurjan kivääritulen yhä kestäessä. Hänen ulkopuolelle vahdiksi asettamansa sotamiehet peräytyivät ainoastaan askel askeleelta. He vetäytyivät kuitenkin yksitellen sisälle, ryömien käsin ja jaloin; vihollinen oli ajanut heidät pois piilopaikoistaan. He koettivat voittaa aikaa eivätkä näyttäneet itseään, ett'eivät preussiläiset tietäisi kuinka suuri voima heillä oli vastassaan. Vieläkin tunti kului. Eräs kersantti tuli ilmoittamaan, että ulkona oli enää ainoastaan kaksi tai kolme miestä. Upseeri katsoi kelloaan ja mutisi:

"Puoli kolme; – meidän täytyy siis kestää neljä tuntia."

Hän antoi sulkea suuren pihaportin ja sitten varustauduttiin ankaraan vastarintaan. Kun preussiläiset olivat Morellen toisella puolen, ei hyökkäystä tarvinnut heti peljätä. Silta tosin löytyi kahden kilomeetterin päässä, mutta he eivät luultavasti tietäneet sitä löytyvänkään ja tuskin oli luultava että he koettaisivat kaalatakkaan joen poikki. Upseeri antoi siis vaan vartioida maantietä. Silta puolen oli vaara lähestyvä.

Kiväärituli oli tauonnut. Mylly näytti kovassa päivänpaahteessa aivan kuolleelta. Ainoakaan ikkunanluukku ei ollut auki, vähintäkään ääntä ei kuulunut sisältä. Mutta vähitellen alkoi preussiläisiä ilmaantua Gagnyn metsän rinteelle. He kurottivat esille päitään ja tulivat rohkeammiksi. Useat sotamiehet myllyssä nostivat kiväärin silmälle, tähdätäkseen, mutta kapteeni huusi:

"Ei, ei, odottakaa! Antaa heidän tulla lähemmäksi."

Preussiläiset olivat hyvin varovaisia, ja katselivat epäilevin silmin myllyä. Tuo vanha, äänetön ja synkkä rauniontapainen rakennus murattiköynnöksineen teki heidät levottomiksi. He tulivat kuitenkin lähemmäksi. Kun noin viisikymmentä heistä oli tullut lakealle myllyn edustalla, sanoi upseeri:

"Laukaiskaa!"

Räjähdys kuului, yksityisiä laukauksia tuli perästä. Françoise, jota vapistutti, piti ehdottomasti kädet korvillaan. Dominique seisoj sotamiesten takana, kiihkeällä tarkkuudella seuraten näitten tointa. Kun savu oli hiukan haihtunut, nähtiin kolme preussiläistä seljälläan keskellä niittyä. Muut olivat heittäytyneet pajujen ja poppeliien taakse. Sitten alkoi piiritys.

Enemmän kuin tunnin ajan lenteli kuulia myllyn läpi. Ne piiskasivat raesateen tavoin vanhaa muuria. Kun ne sattuivat kiveen, kuultiin niiden litistyvän ja putoavan veteen. Puuhun tunkeutuivat ne sisään tuhisevalla äänellä. Välistä ilmaisi vinkuva ääni luodin sattuneen pyörään. Sotamiehet myllyssä säästivät laukauksiaan, he ampuivat vaan silloin kun voivat tähdätä. Silloin tällöin katsoi kapteeni kelloaan. Kun muuan kuula rikkoi yhden ikkunaluukun ja tunkeutui kattoon, mutisi hän:

"Kello on neljä. Me emme mitenkään voi kestää."

Vähitellen alkoi mylly todellakin horjua tuon kauhean kivääritulen edessä. Yksi ikkunanluukku putosi alas veteen läpiammuttuna kuin pitsi ja sen sijaan täytyi panna matrassi. Ukko Merlier antautui vähän väliin vaaranalaiseksi tarkastaessaan niitä vahingoita, joita hänen myllynpyörärukkansa sai kärsiä; sen kitinä kävi kovin hänen sydämmelleen. Tällä kertaa sai pyörä loppunsa, hän ei koskaan voisi sitä enää korjata. Dominique oli rukoillut ja pyytänyt Françoisea vetäytymään pois, mutta tämä tahtoi olla hänen luonaan; hän istuutui erään suuren tammikaapin taakse, joka suojeli häntä. Yksi kuula sattui kuitenkin kaappiin, jonka sivut kumeasti kajahtivat. Silloin asettui Dominique Françoisen eteen. Hän ei ollut vielä ampunut, hän piti pyssyä kädessään, sillä hän ei ollut päässyt ikkunain luo, jotka olivat täynnä sotamiehiä. Joka laukauksella tärisi permanto.

"Varokaa!" huusi kapteeni yht'äkkiä.

Hän oli äsken nähnyt jotakin mustaa tulevan metsästä. Heti alkoi hirveä yksittäis-ampuminen. Tuntui kuin olisi hirmumyrsky huonetta tärisyttänyt. Vielä yksi ikkunanluukku romahti alas ja ammottavasta ikkunan aukosta tunkeutuivat kuulat sisälle. Kaksi sotamiestä vaipui lattialle. Toinen ei liikahtanutkaan enää; hänet vieritettiin sivulle seinän viereen, sillä hän oli tiellä. Toinen makasi ja väänteli itseään ja rukoili että hänet tapettaisiin; mutta kukaan ei häntä kuunnellut; kuulat vinkuivat yhä korvissa ja jokainen koetti suojella itseään ja löytää sopivan paikan, josta voisi ampua. Kolmas sotamies tuli haavoitetuksi; tämä ei päästänyt vähintäkään ääntä; hän vaipui lattialle erään pöydän viereen jäykästi tuijottavin silmin. Kun Françoise näki kaikki nuo kuolleet, työnsi hän vaistontapaisesti pois tuolin ja istuutui lattialle seinän viereen; hän luuli siinä olevansa vähemmän vaarassa. Sillä aikaa oli etsitty kaikki talon matrassit ja niillä puoleksi täytetty ikkuna. Sali alkoi olla täynnä sirpaleita rikkoontuneista aseista, rikkiammutuista huonekaluista.

"Kello on viisi", sanoi kapteeni. "Nyt miehiä kysytään. He aikovat tulla joen yli."

Samassa päästi Françoise huudon. Kivestä ponnahtanut luoti oli pyyhkäissyt hänen otsaansa. Siitä sirisi muutama pisara verta. Dominique katseli häntä, sen jälkeen meni hän ikkunaan, ampui ensimmäisen laukauksensa ja ampueli sitte yhtämittaa. Hän latasi, ampui, välittämättä mitä hänen ympärillään tapahtui; silloin tällöin hän katseli Françoiseen, siinä kaikki. Muuten hän ei pitänyt kiirettä, vaan tähtäsi tarkkaan. Preussiläiset hiipivät esiin pitkin poppeliriviä ja koettivat mennä Morellen yli, niinkuin kapteeni oli arvannut; mutta heti kun joku heistä uskalsi tulla näkyviin, kaatui hän, Dominiqueen pyssyn luoti päässä. Kapteeni ihastui, huomattuaan tämän. Hän ei ollut sitä odottanut. Hän kiitti nuorta miestä ja sanoi, että hän olisi onnellinen, jos hänellä olisi monta sellaista pyssymiestä. Dominique ei sitä kuunnellut. Luoti liipasi hänen olkapäätään, toinen haavoitti hänen jalkaansa. Ja yhä hän ampui.

Kaksi taas kaatui. Matrassit olivat repaleina eivätkä voineet enää peittää ikkunoita. Vielä yksi luotituisku ja mylly näytti tulevan pois lakaistuksi. Asema ei ollut enää tukeva. Mutta upseeri sanoi vaan:

"Pitäkää paikanne – vielä puoli tuntia!"

Nyt hän laski minuutitkin. Hän oli esimiehelleen luvannut pidättää vihollista siellä iltaan asti, eikä hän tahtonut taantua askeltakaan ennen sitä aikaa, jolloin hän oli päättänyt peräytyä. Hän pysyi

yhtä ystävällisenä ja hymyili Françoiselle, häntä rauhoittaakseen. Itse oli hän ottanut kiväärin eräältä kaatuneelta sotamieheltä ja ampui sillä laukauksen toisensa jälkeen.

Nyt ei ollut enää kuin kahdeksan sotamiestä salissa. Preussiläisiä näkyi joukottain Morellen toisella puolen, ja selvää oli, että he millä hetkellä hyvänsä voivat mennä virran yli. Vielä kului muutamia minuuttia. Kapteeni itsepintaisesti ei tahtonut antaa peräymiskäskyä, kun eräs kersantti tuli juosten ja sanoi:

"He ovat tiellä, he aikovat käydä meidän kimppuumme takaapäin."

Preussiläiset olivat luultavasti löytäneet sillan. Kapteeni veti kellonsa esiin.

"Viisi minuuttia vielä!" sanoi hän. "He eivät voi ehtiä tänne viidessä minuutissa."

Kun kello löi kuusi, suostui hän vihdoin antamaan miestensä mennä ulos pikku ovesta, joka vei kapealle käytävälle. Sieltä heittäytyivät he eräasen kaivantoon ja pääsivät onnellisesti Sauvalin metsään. Kapteeni tervehti ennen lähtöään kohteliaasti ukko Merlier'tä ja pyysi anteeksi; hän lisäsi:

"Pitäkää heitä hyvällä tuulella; me tulemme takaisin."

Dominique oli jäänyt yksin saliin. Hän ampui aina vaan; oli niinkuin hän ei olisi kuullut eikä nähnyt. Hän tiesi vaan täytyvänsä puolustaa Françoisia. Sotamiehet olivat lähteneet eikä hän tiennyt siitä mitään. Hän tähtäsi ja tappoi miehen joka laukauksella. Äkkiä syntyi kauhea melu. Preussiläiset olivat juuri tunkeutuneet pihaan takaapäin. Hän ampui viimeisen laukauksen, sitten syöksyivät he häneen käsiksi, hänen pyssyinsä vielä sauhutessa.

Neljä miestä piteli häntä. Toiset rähisivät hänen ympärillään ilkeätä mongerrosta. He olivat kuristaa hänet heti paikalla. François oli rukoillen heittäytynyt väliin. Mutta eräs upseeri tuli sisään ja tuotatti vangin eteensä. Vaihdettaisiin muutamia sanoja saksaksi sotamiesten kanssa kääntyi hän Dominiqueen ja sanoi tuimasti hyvin hyvällä ranskankielellä:

"Ennen kahden tunnin kuluttua teidät ammutaan."

III

Saksalainen ylipäällikkö oli julistanut määräyksen, että jokainen ranskalainen, joka ei kuulunut säännölliseen armeijaan ja tavattiin ase kädessä, piti ammuttaman. Vapaaajoukkojakaan ei tunnustettu sotaakäyviksi joukoiksi. Säättämällä niin hirmuisia säännöksiä talonpojille, jotka puolustivat talojaan ja tavaroitaan, tahtoivat saksalaiset estää väestön yleistä aseisin tarttumista, jota he pelkäsivät.

Upseeri, pitkä, laiha, noin viisikymmenvuotias mies, piti Dominiqueen kanssa lyhyen tutkinnon. Vaikka hän puhui selvästi ranskaa oli hän jäykkä kuin preussiläinen.

"Oletteko täältä kotoisin?"

"En, olen belgialainen."

"Minkätähden olette tarttunut aseisiin? Eihän tämä kaikki teihin koske."

Dominique ei vastannut. Samassa huomasi upseeri Françoisen, joka seisoi siinä kuunnellen, aivan vaaleana; hänen valkealla otsallaan muodosti pieni haava punaisen viivan. Upseeri tarkasti nuoria, ensin toista sitten toista, näkyi ymmärtävän ja lisäsi ainoastaan:

"Te ette kiellä ampuneenne?"

"Minä ampusin niin paljon kuin ennätin", vastasi Dominique tyyneesti.

Tunnustus oli turha, sillä hän oli musta ruudin savusta, aivan hiessä ja vaatteilla veritahroja, joita hänen olkapäästään tippuneet veripisarot olivat tehneet.

"Hyvä", kertoi upseeri. "Ennen kahden tunnin kuluttua teidät ammutaan."

Françoise ei itkenyt. Hän puristi kätensä ristiin ja kohotti ne ylös mykän epätoivon liikkeellä. Upseeri huomasi tämän. Kaksi sotamiestä veivät Dominiqueen viereiseen huoneeseen, jossa heidän tuli vartioida häntä. Tyttö lankesi istumaan tuolille, jalat eivät kantaneet häntä, hän ei voinut itkeä, hän oli vähällä tukehtua. Upseeri katseli häntä yhä. Lopulta kysyi hän:

"Onko tuo nuori mies teidän veljenne?"

Françoise pudisti päätään. Upseeri seisoi yhtä jäykkänä, hänen kasvonjuonteensa eivät tulleet lempeämmiksi. Hetkisen vaitiolon jälkeen lausui hän taas:

"Onko hän asunut kauvan näillä seuduilla?"

Françoise teki myöntävän liikkeen.

"Siinä tapauksessa tuntee hän kai hyvästi ympärillä olevat metsät?"

Nyt Françoise puhui:

"Kyllä hän tuntee", sanoi hän, katsellen kummastellen upseeria.

Tämä ei sanonut enää mitään, kääntyi kantapäillään ympäri ja käski että kylän määri tuotaisiin hänen luokseen. Françoise nousi ylös, kasvot hieman punaisina: hän luuli ymmärtävänsä syyn upseerin kysymyksiin ja rupesi taas hiukan toivomaan. Hän kiiruhti itse etsimään isäänsä.

Ukko Merlier oli heti ampumisen tauottua mennyt tarkastamaan pyöräänsä. Hän jumaloitsi tytärtään, hän rakasti Dominiquea, tulevata vävyänsä, mutta myllynpyörälläkin oli suuri sija hänen sydämessään. Kun molemmat lapset, niinkuin hän heitä kutsui, olivat eheinä päässeet melskeestä, ajatteli hän kolmatta lemmikkiään, joka oli äärettömästi kärsinyt. Kumarruksissa tarkasteli hän tuon suuren puu-luurangon haavoja huolestuneen näköisenä. Viisi siipeä oli palasina, akseli oli kuulien lävistämä. Hän pisti sormensa kuulain reikiin mitataksaan niiden syvyyttä; hän mietiskeli miten hän voisi nuo vahingot korjata. Françoise tapasi hänet työntämässä lastuja ja sammaleita koloihin.

"Isä", sanoi Françoise, "he kysyvät teitä."

Ja nyt viimeinkin hän itki, kertoessaan mitä äsken oli kuullut. Ukko Merlier pudisti päätään. Ei ihmisiä noin vaan ammuta. Sen he saavat nähdä. Hän meni sisälle myllyyn hiljaisen ja tyynen näköisenä, kuten tavallisesti. Kun upseeri pyysi ruokavaroja miehilleen, vastasi ukko, ett'eivät Rocreusen asukkaat olleet tottuneet raakaan kohteluun, ja ett'ei heiltä saisi mitään jos väkivaltaa käytettiin. Hän otti toimekseen kaikki, mutta sillä ehdolla, että hän sai yksinään toimia. Upseeria näytti tuo tyyni puhe ensin närkästyttävän, sitten myöntyi hän ukon lyhyiin, järkähtämättömiin sanoihin. Mutta kun ukko meni, huusi upseeri hänet takaisin ja kysyi:

"Mikä on tuon metsän nimi, tuolla vastapäätä?"

"Sauvalin metsä."

"Kuinka suuri on sen pinta-ala?"

Mylläri katsoi häneen kysyvästi.

"En tiedä", vastasi hän.

Sitten hän läksi. Tunti sen jälkeen oli upseerin vaatima sota-pakkovero, elatustarpeita ja rahaa, myllyn pihalla. Yö ennätti, Françoise tarkasti levottomasti sotamiesten liikkeitä. Hän oleskeli yhä vielä sen huoneen ulkopuolella, johon Dominique oli salvattu. Kello 7 aikaan joutui hän hirveään mielenjännitykseen; hän näki upseerin menevän vangin luokse ja kuuli heidän puhuvan korkealla äänellä noin neljänneksen tuntia. Hetkeksi ilmaantui upseeri kynnykselle ja antoi sotamiehille saksaksi jonkun käskyn, jota Françoise ei ymmärtänyt; mutta kun kaksitoista miestä, kiväärin olalla, asettui riviin pihalle, vavistutti häntä, hän luuli kuolevansa. Kaikki oli siis ohitse; Dominique tulisi ammuttavaksi. Nuo kaksitoista miestä seisoivat siinä kymmenkunta minuuttia, Dominiqueen ääni kuului huoneesta, kiivaana, empivänä. Lopulta tuli upseeri ulos, paiskasi oven kovasti jälkeensä kiinni ja sanoi:

"Hyvä, miettikää asiata – minä annan teille ajatusaikaa huomiseen aamuun aikaiseen."

Viittaamalla käski hän kaksitoistamiehisen rivin pois. Françoise seisoi siinä ja tuijotti eteensä, hän ei tietänyt mitä ajatella. Ukko Merlier, joka yhä vaan poltteli piippuaan, katselen vihollisjoukkoa teeskentelemättömällä uteliaisuudella, tuli ja otti häntä käsivarresta isällisellä lempeydellä. Hän vei Françoisen hänen huoneeseensa.

"Pysy tyynenä", sanoi ukko, "koeta nukkua. Huomenna päivän noustua saamme nähdä –"

Mennessään lukitsi hän varmuuden vuoksi Françoisen oven. Hänen mielipiteensä oli, ett'eivät naiset kelvanneet mihinkään ja että he pilaavat kaikki, vakaviin asioihin ryhtyessään. Mutta Françoise ei käynyt levolle. Hän istui kauvan vuoteellaan, kuunnellen hälinää ulkona huoneissa. Pihalle

lepäämään asettuneet sotamiehet lauloivat ja nauroivat; he söivät ja joivat luultavasti aina kello yhteentoista asti, sillä melu ja hälinä ei lakannut hetkeksikään. Itse myllystä kuului silloin tällöin raskaita askeleita, luultavasti muutettiin vahtia. Kaikkein tarkimmin kuunteli Françoise kaikkia, hänen alapuolellaan olevasta huoneesta kuuluvia ääniä. Useampia kertoja asettui hän pitkäkseen lattialle ja kuunteli permantoa vasten. Dominique oli salvattu juuri tuonne alas. Hän käveli luultavasti seinän ja ikkunan väliä, sillä Françoise kuuli kauvan hänen säännöllisen astuntansa; sitten ei kuulunut enää mitään, hän oli luultavasti istunut. Muukin melu lakkasi, kaikki nukkuivat. Kun hän arveli koko talon olevan unen helmoissa, avasi hän ikkunan niin hiljaa kuin suinkin ja nojasi kyynärpäillään ikkunan puitteeseen.

Yö oli hiljainen ja leuto. Kapea uusikuu, joka juuri alkoi laskeutua Sauvalin metsän taakse, valaisi seutua himmeän yölampun tavoin. Suurien puitten pitkät varjot muodostivat tummia raittoja niityillä, samalla kuin kuun valaisema ruoho näytti pehmeältä kuin viheriä sametti. Mutta Françoise ei ollenkaan huomannut yön salaperäistä lumousta. Hän tarkasteli ympäristöä ja etsi silmin vahtia, joita arveli saksalaisten asettaneen myllyn ympärille. Hän näki selvään niiden varjot pitkin Morellea. Yksi ainoa oli myllyn etupuolella, virran toisella puolen, erään pajun vieressä, jonka oksat ulottuivat veteen. Françoise eroitti hänet selvään. Se oli pitkä, nuori mies, joka seisoj liikkumatta kasvot taivasta kohti uneksivan näköisenä.

Siten tyystin tarkasteltuaan seutua, palasi hän jälleen sängylleen istumaan. Tunnin aikaa hän siinä viipyi, syviin ajatuksiin vaipuneena. Sitten kuunteli hän jälleen: ei hievaustakaan kuulunut koko talosta. Hän meni takaisin ikkunan luo ja katsoi ulos, mutta kuun toinen sarvi, joka vielä pistäysi esiin puitten takaa, oli luultavasti haitaksi hänelle, sillä hän istui jälleen odottamaan. Viimeinkin näytti hänestä sopiva aika tulleen. Yö oli pilkko pimeä, hän ei eroittanut enää vahtia tuolla vastapäätä, koko seutu näytti lätkimereltä. Hän kuunteli hetkisen ja teki sitten päätöksensä. Aivan lähellä ikkunaa oli portaat, rautakouria lyöty seinään, jotka veivät myllyn pyörän luota ylös ullakolle ja joita myllärit ennen käyttivät hoitaessaan eräitä pienempiä pyöriä, mutta sittemmin, kun myllyn koneisto oli tehty yksinkertaisemmaksi, olivat portaat aikoja sitten kadonneet tiheän muratin alle, joka peitti koko tämän puolen myllyä.

Françoise astui rohkeasti ikkunanlaudan yli, tarttui kiinni yhteen rautakourista ja oli ulkona. Hän alkoi kiivetä alaspäin. Hameet estivät häntä paljon. Äkkiä irtaantui muudan kivi seinästä ja molskahti alas Morelleen. Hän pysähtyi, ruumistaan karsi. Mutta hän huomasi sitten, että putous alituisella kohinallaan hämmäntäisi hänen kiipeämisestään mahdollisesti syntyvän kolinan, ja laskeutui sitten rohkeammin, tavoitellen jaloillaan murattien keskeltä porrasnappuloita. Kun hän oli sen huoneen kohdalla, jossa Dominique oli vangittuna pysähtyi hän. Odottamaton vaikeus oli vähällä viedä häneltä kaiken rohkeuden: tämän huoneen ikkuna ei ollut suoraan hänen huoneensa ikkunan alla, vaan hiukan sivulla rappusista, ja kun hän koetteli käsin, tunsin hän vaan seinän. Täytyikö hänen kiivetä jälleen ylös ja heittää koko aikeensa? Hänen käsivartensa väsyivät ja virran kohina tuolla alhaalla alkoi pyörryttää häntä. Hän irroitti pieniä kalkkimuruja muurista ja viskasi niitä Dominiquen ikkunaan. Tämä ei kuullut, luultavasti nukkui hän. Françoise raapi ja raastoi uudelleen muuria, niin että nahka sormistaan irtaantui. Hänen voimansa olivat lopussa, hän tunsin vaipuvansa taaksepäin, kuin vihdoinkin Dominique avasi hiljaa ikkunan.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.